

Opis źródła:

Rezolucja ONZ nr 2554 z grudnia 1969 r. - jest to dokument uchwalony w grudniu 1969 roku, w którym mowa jest o konieczności likwidacji kolonializmu, apartheidu oraz dyskryminacji rasowej na południu Afryki. Zaznaczono również konieczność przyznania niepodległości krajom, takim jak Rodezja Południowa oraz Namibia. Rezolucja, w ogólnym znaczeniu, jest dokumentem, na podstawie którego prowadzone są działania ONZ, dążące do zmian danego stanu rzeczy. Niżej prezentowany tekst źródłowy jest fragmentem wyżej wymienionej rezolucji, w którym mowa jest o konieczności likwidacji kolonializmu oraz potępieniu wyzysku obszarów oraz narodów kolonialnych.

Miejsce i data wydania:

Nowy Jork, 12 grudnia 1969 r.

Miejsce przechowywania oryginału źródła:

<https://digit.pism.pl/dlibra/show-content/publication/edition/468?id=468>

Tekst źródła (fragment):

Rezolucja nr 2554 uchwalona na XXIV sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ w sprawie działalności obcych grup gospodarczych i innych zagrażającej wykonaniu deklaracji o przyznaniu niepodległości krajom i narodom kolonialnym w Rodezji Południowej Namibii i na obszarach znajdujących się pod panowaniem portugalskim oraz na wszystkich innych obszarach znajdujących się pod panowaniem kolonialnym jak również w sprawie wysiłków zmierzających do likwidacji kolonializmu, apartheidu i dyskryminacji rasowej na południu Afryki.

[...] przekonane, że wszelka działalność gospodarcza lub inna utrudniająca wykonanie rezolucji 1514 i hamująca wysiłki zmierzające do likwidacji kolonializmu, apartheidu i dyskryminacji rasowej na południu Afryki i na innych obszarach kolonialnych, narusza polityczne, gospodarcze i społeczne prawa i interesy narodów na tych obszarach i z tego powodu nie daje się pogodzić z celami i zasadami Karty Narodów Zjednoczonych,

[...]

2. potwierdza niezbywalne prawo narodów obszarów zależnych do samostanowienia i niepodległości oraz do bogactw naturalnych swych terytoriów, jak również ich prawo do dysponowania tymi bogactwami w najlepszym ich interesie w świetle ósmego punktu wstępu rezolucji Zgromadzenia Ogólnego 1514;

3. stwierdza, że obce grupy gospodarcze i inne działające na obszarach kolonialnych i eksploatujące te terytoria stanowią poważną przeszkodę w osiągnięciu politycznej niezależności, jak również w korzystaniu z zasobów naturalnych tych terytoriów przez ich rdzennych mieszkańców;

[...]

5. potępia wyzysk obszarów i narodów kolonialnych oraz metody stosowane na obszarach znajdujących się pod panowaniem kolonialnym przez te zagraniczne grupy gospodarcze, finansowe i inne, które mają na celu utrzymanie władzy kolonialnej;

6. wyraża ubolewanie z powodu stosunku mocarstw kolonialnych i państw zainteresowanych, które nie podjęły żadnej akcji dla wprowadzenia w życie odpowiednich postanowień rezolucji Zgromadzenia Ogólnego; [...]

Słowniczek pojęć:

Kolonializm - polityka państw rozwiniętych gospodarczo, polegająca na utrzymaniu zależności ekonomicznej i politycznej krajów słabo rozwiniętych, a także wykorzystywaniu ich zasobów. Więcej: <https://pl.wikipedia.org/wiki/Kolonializm>

Apartheid - ideologia głosząca konieczność osobnego rozwoju społeczności różnych ras, jak również bazujący na tej teorii system polityczny panujący w Południowej Afryce do połowy lat 90 XX wieku. Więcej: <https://pl.wikipedia.org/wiki/Apartheid>

Namibia - państwo w południowej Afryce. Więcej: <https://pl.wikipedia.org/wiki/Namibia>

Rodezja Południowa - kolonia brytyjska w Afryce Południowej, na obszarze obecnego Zimbabwe, istniejąca w latach 1923-1964.

Więcej: https://pl.wikipedia.org/wiki/Rodezja_Po%C5%82udniowa

Postkolonializm - <https://pl.wikipedia.org/wiki/Postkolonializm>

ONZ - https://pl.wikipedia.org/wiki/Organizacja_Narod%C3%B3w_Zjednoczonych

Karta Narodów Zjednoczonych - https://pl.wikipedia.org/wiki/Karta_Narod%C3%B3w_Zjednoczonych

Pytania do źródła:

Pytania do uczniów szkoły średniej:

1. Jakie były prawa narodów kolonialnych, w świetle tekstu źródłowego? Co stanowi przeszkodę w realizacji tych praw?

2. Czym był kolonializm? W jaki sposób się przejawiał? W jakim celu tworzono kolonie i dlaczego dekolonizacja była tak trudnym w realizacji przedsięwzięciem?

3. Czy narody zamieszkujące kolonie miały takie same prawa jak narody, które tymi koloniami zarządzały? Czy kolonializm sprzyjał rasizmowi, czy wręcz przeciwnie?
4. Czy kwestie kolonializmu miały wpływ na wybuch II wojny światowej? Uzasadnij swoją odpowiedź.
5. W jakim kraju stosowano apartheid? Dlaczego ONZ zaangażowało się w walkę z apartheidem?

Pytania do uczniów szkoły podstawowej:

1. Czym był kolonializm? W jaki sposób się przejawiał? W jakim celu tworzono kolonie i dlaczego dekolonizacja była tak trudnym w realizacji przedsięwzięciem?
2. Czym była dekolonizacja? Jakiego kontynentu dotyczyła i w jaki sposób przebiegała?
3. Czy kolonializm wpłynął na wybuch II wojny światowej? Uzasadnij odpowiedź.

Wskazówki:

Odpowiadając na pytania należy pamiętać, że kolonializm jeszcze pod koniec XX wieku był ciągłym problemem międzynarodowym, głównie ze względu na problemy nowo ukształtowanych państw postkolonialnych, szczególnie w Afryce. Spoglądając na mapę Afryki widać wyraźnie, że niektóre granice były rysowane "od linijki", nie uwzględniając w ten sposób faktycznych granic etnicznych czy narodowych. Stąd też późniejsze krwawe wojny o granice w całej właściwie Afryce.

Innym problemem związanym z kolonializmem, była segregacja rasowa, w ramach której uważano, że każda z ras powinna mieć swoje miejsce do życia i nie powinny one koegzystować. Polityka apartheidu dawała jeszcze więcej przywilejów białym, zaś czarnoskórzy mieszkańcy południa Afryki byli obywatelami drugiej kategorii. W ciągu dekad sytuacja ta również się odwracała, gdy do głosu doszły postkolonialne rządy.

Najważniejsze cezury:

1945 - powstanie ONZ

1949 - aneksja terytorium Namibii przez Związek Południowej Afryki i rozciągnięcie na ten obszar ustawodawstwa apartheidu

1968 - Uznanie apartheidu za zbrodnię przeciwko ludzkości przez ONZ

21 marca 1990 - proklamowanie niepodległej, demokratycznej Republiki Namibii

Literatura pomocnicza:

Czapiewski E., Tyszkiewicz J., *Historia powszechna. Wiek XX*, Warszawa 2024.

Imię i nazwisko osoby opracowującej rekord: Łukasz Wołczyk